

Tisková zpráva

Nový typ koronaviru – obavy, média, informace a narativy – Naše společnost – speciál – únor 2021

- ⊙ V souvislosti s šířením nového typu koronaviru SARS-CoV-2 se více než čtyři pětiny českých občanů starších 18 let obávají omezení zdravotní péče pro pacienty s jinými nemocemi než COVID-19 (85 %), zhoršení ekonomické situace v České republice (83 %) a o zdraví svých blízkých (81 %). Oproti poslednímu dotazování v prosinci 2020 se výrazně, o dvacet procentních bodů, zvedly obavy občanů z nedostatečné kapacity nemocnic, jehož se v únoru obávaly přibližně dvě třetiny (67 %) obyvatel.
- ⊙ O ekonomickou situaci vlastní domácnosti se obává o něco méně než polovina (47 %) občanů, nicméně tyto obavy jsou významně podmíněné pracovní pozicí dotázaného, když se z hlediska klasifikace povolání nejvíce bojí pomocníci a nekvalifikovaní pracovníci (70 %) a pracovníci ve službách (61 %).
- ⊙ Téměř čtyři pětiny (79 %) české společnosti uvádějí, že se dobře orientují ve způsobech, jak se lze před nákazou chránit. O aktuálním výskytu a šíření koronaviru v ČR je podle vlastního mínění dobře informovaná více než polovina (57 %) občanů, v omezeních, které zavádí vláda ČR v souvislosti s šířením koronaviru, se dobře orientují jen o málo více než dvě pětiny (42 %) a nejhůře se občané orientují v ekonomické podpoře, kterou vláda poskytuje, když dobrou orientaci v informacích o této podpoře uvedla jen přibližně čtvrtina (26 %) občanů.
- ⊙ Denní sledování dění kolem koronaviru v televizním a rozhlasovém vysílání, tištěných novinách či časopisech uvádějí víc než dvě třetiny (68 %) dospělé populace. Na internetových zpravodajských serverech, blozích, diskuzních fórech a sociálních sítích pak situaci denně sleduje téměř polovina (47 %) veřejnosti. Více než třetina (37 %) pak o dění každodenně diskutuje mimo internet.
- ⊙ Z narativů kritických k situaci kolem koronaviru je nejrozšířenější, že v ČR je nedostatek vakcín proti onemocnění COVID-19 kvůli Evropské unii, s čím souhlasí více než dvě pětiny (44 %) společnosti. S doslova konspirační teorií, že koronavirus byl rozšířen záměrně, souhlasí téměř dvě pětiny (39 %) českých občanů. S tím, že očkování proti onemocnění COVID-19 je nebezpečné, protože vakcína byla vyvíjena příliš rychle, uvedla souhlas přibližně třetina (34 %) českých občanů.

Zpracoval:

Martin Spurný

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

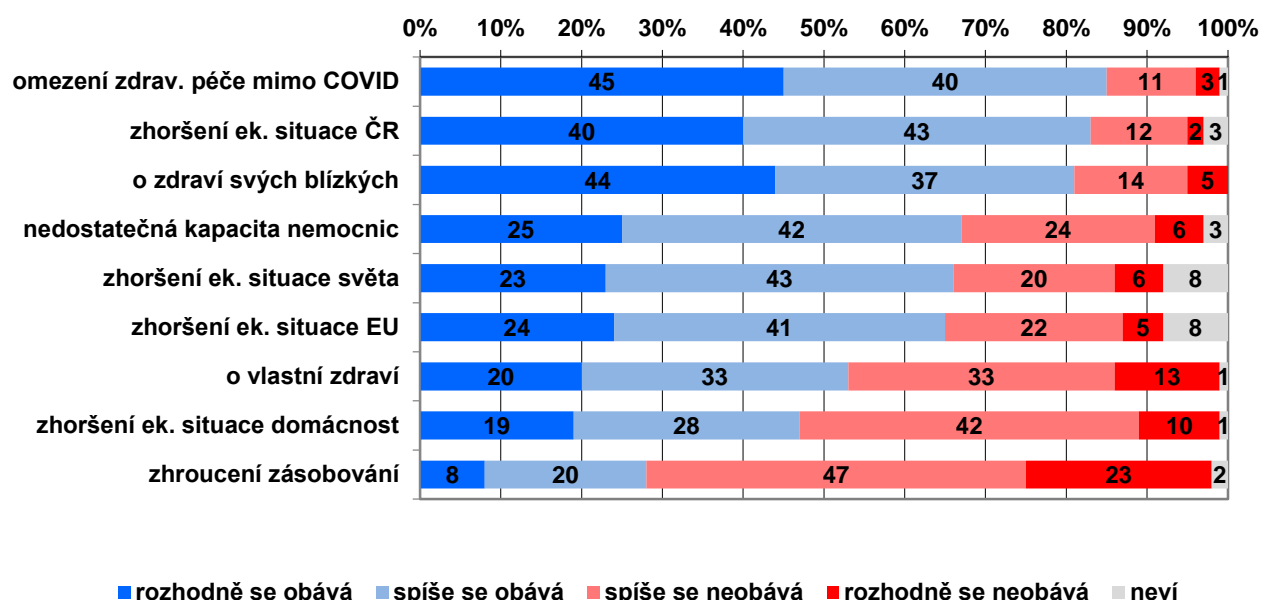
Tel.: 210 310 583; e-mail: martin.spurny@soc.cas.cz

Centrum pro výzkum veřejného mínění se ve svém speciálním výzkumu v únoru 2021 zaměřilo na obavy v souvislosti s šířením koronaviru, na to, jak se čeští občané v informacích o novém typu koronaviru orientují, jak často o něm sledují informace v médiích a jaké jsou mezi nimi rozšířené narativy pohybující se od kritického pohledu na pandemii přes kontroverzní výroky až po konspirační teorie. Speciální výzkum byl proveden v rámci projektu Naše společnost, za otázky a design šetření zodpovídá CVVM, data sbírala společnost MEDIAN.

Nejprve jsme se zaměřili na obavy veřejnosti z vývoje situace v oblasti zdraví, zdravotní péče a v oblasti ekonomiky. Výsledky jsou zobrazeny v grafu 1. Aktuálně se čeští občané nejvíce obávají omezení zdravotní péče pro pacienty s jinými nemocemi než COVID-19, kterého se obávají více než čtyři pětiny (85 %) českých občanů, a jen přibližně sedmina (14 %) uvedla, že se omezení péče neobává. Více než čtyři pětiny (83 %) se také obávají zhoršení ekonomické situace v ČR, přičemž jen 14 % uvedlo, že se takového zhoršení neobává. O málo více než čtyři pětiny (81 %) občanů se obávají o zdraví svých blízkých. Další položka v pořadí z hlediska míry obav je nedostatečná kapacita nemocnic, které se obává 67 % lidí. Srovnatelně vysoké podíly společnosti se obávají zhoršení ekonomické situace ve světě (66 %) a zhoršení ekonomické situace EU (65 %), přičemž u těchto dvou hospodářských obav, byl oproti ostatním vyšší podíl odpovědí „nevím“ (shodně 8 %). U ostatních dotazovaných položek nepřekročil podíl těch, co odpověděli „nevím“, 3 %. Více než polovina (53 %) obyvatel se obává o své vlastní zdraví. Zhoršení ekonomické situace vlastní domácnosti se obává méně než polovina (47 %) populace. Nejméně pak v občanech vyvolává obavy možnost zhroutení zásobování (potravinami, léky apod.), i přesto se této situace obávají téměř tři desetiny (28 %) společnosti.

Graf 1: Míra obav v souvislosti se šířením koronaviru v únoru 2021(v %)¹

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál únor 2021, 2. – 16. 2. 2021, 1035 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

V tabulce 1 vidíme srovnání otázky na míru obav s přecházejícími výzkumy, které probíhaly od května 2020. Nejméně srovnatelný je červen, kdy byly pokládány jen otázky na obavy o vlastní zdraví a zdraví svých blízkých bez ostatních položek. V červnu obě zdravotní obavy poklesly na nejnižší hodnoty ze všech čtyř dotazování, když se oproti ostatním měsícům lišily přibližně o 10 procentních bodů. Nejvýraznější rozdíly jsme zaznamenali u vnímání obav z nedostatečné kapacity nemocnic, která oproti prvnímu dotazování v květnu 2020 narostla o 37 procentních bodů na 67 %. V současném výzkumu rovněž došlo k nárůstu obav z omezení zdravotní péče pro pacienty s jinými nemocemi než COVID-19, oproti prosinci 2020 o 13 procentních bodů. Míra obav u ostatních položek je za sledovanou časovou řadu stabilní.

¹ Znění otázky: „Jak moc, pokud vůbec, se v souvislosti se šířením koronaviru obáváte: a) o vlastní zdraví, b) o zdraví svých blízkých, c) zhoršení ekonomické situace Vaší domácnosti, d) zhoršení ekonomické situace České republiky, e) zhoršení ekonomické situace Evropské unie, f) zhoršení ekonomické situace ve světě, g) zhroutení zásobování (potravinami, léky apod.), h) nedostatečné kapacity nemocnic, i) omezení zdravotní péče pro pacienty s jinými nemocemi než COVID-19. Možnosti odpovědí: Rozhodně se obávám, spíše se obávám, spíše se neobávám, rozhodně se neobávám.“

Tabulka 1: Míra obav v souvislosti se šířením koronaviru (v %) – časové srovnání

	květen 2020	červen 2020	listopad 2020	prosinec 2020	Únor 2021
omezení zdrav. péče mimo COVID	-	-	79	72	85
zhoršení ek. situace ČR	79	-	79	80	83
o zdraví svých blízkých	77	68	78	76	81
nedostatečná kapacita nemocnic	30	-	56	47	67
zhoršení ek. situace světa	69	-	69	65	66
zhoršení ek. situace EU	63	-	68	66	65
o vlastní zdraví	47	39	49	48	53
zhoršení ek. situace domácnost	53	-	52	51	47
zhroucení zásobování	25	-	30	29	28

Pozn.: Tabulka zobrazuje součet odpovědí „rozhodně se obávám“ a „spíše se obávám“, řazení položek je sestupně podle položek s nejvyšším podílem obav v aktuálním výzkumu, položky, které nebyly v příslušné vlně výzkumu dotazovány jsou označeny „-“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál.

Podrobnější pohled na sociodemografické charakteristiky ukazuje, že v případě obav o vlastní zdraví je důležitý vliv věku (korelační koeficient Spearmanovo ρ 0,26), když se mezi nejmladšími ve věkové skupině 18 až 24 let obává o vlastní zdraví v souvislosti s koronavirem čtvrtina (25 %) dotázaných, ve věkové skupině 35 až 44 let se již obává téměř polovina (46 %) dotázaných a v nejstarší věkové skupině starších 65 let se obává většina rovná sedmi desetinám (70 %). Občané starší 65 se také v o něco větším podílu (86 %) obávají o zdraví svých blízkých než ostatní skupiny (průměr celé populace je 81 %), jde však o výrazně menší vliv než v případě obav o vlastní zdraví a mezi ostatními věkovými skupinami jsme nepozorovali statisticky významné rozdíly. Rozdíly ve zdravotních obavách jsme v určité míře zaznamenali i v případě pohlaví, když se ženy oproti mužům častěji obávají o své zdraví (58 % proti 48 %) i o zdraví svých blízkých (84 % proti 78 %).

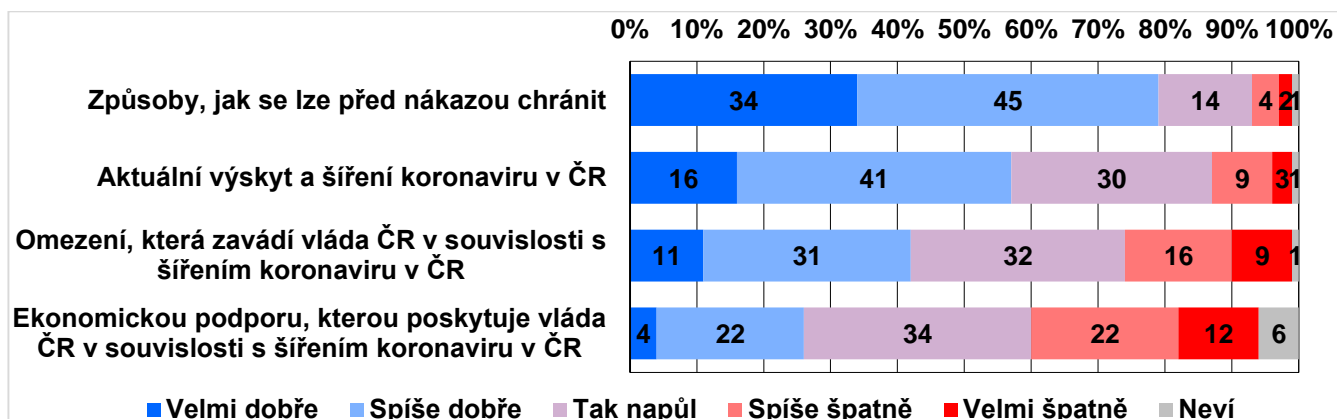
O ekonomickou situaci vlastní domácnosti se z hlediska klasifikace povolání (použita byla národně lokalizovaná mezinárodní klasifikace ISCO-08) nejvíce obávají pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (70 % v ISCO třídě 9) a pracovníci ve službách (61 % v ISCO třídě 5), nejméně zákonodárci a řídicí pracovníci (26 % v ISCO třídě 1) a specialisté (36 % v ISCO třídě 2). Mezi ekonomicky neaktivními se zhoršení ekonomické situace vlastní domácnosti nejvíce obávají nezaměstnaní (70 %), výrazně méně se pak obávají důchodci (38 %) a studenti (43 %). Relativně více se také obávají ti, kteří nedůvěřují vládě ČR, mezi nimi jsou také silnější obecné ekonomické obavy, když se více obávají zhoršení ekonomické situace ČR, zhoršení ekonomické situace EU a také ve světě. Do této skupiny relativně čteněji náleží mladší věkové skupiny, s alespoň maturitním vzděláním, a také častěji voliči pravice. Rozdělení veřejnosti v důvěře vládě podle těchto znaků však není zdaleka jednotné, když ve skupině starších 65 let důvěřuje vládě méně než polovina (46 %) a mezi lidmi, kteří se politickým smýšlením řadí k levici, důvěra nedosahuje ani dvou pětín (38 %) a naopak i mezi pravicově orientovanými se najde celá jedna pětina (20 %), která vládě důvěřuje.

V případě aktuálně nejrozšířenější obav, a to z omezení zdravotní péče pro pacienty s jinými nemocemi než COVID-19, se taktéž ukazují významné rozdíly z hlediska důvěry vládě ČR, kdy ti, co vládě nedůvěřují, se také ve větší míře obávají omezení péče. Podobné je to i z hlediska hodnocení současné ekonomické situace v zemi, kdy ti, kteří situaci hodnotí jako špatnou, se ve větší míře obávají omezení zdravotní péče, než ti, kteří ji hodnotí jako dobrou.

V další otázce jsme se zeptali českých občanů, jak se orientují ve čtyřech aktuálních oblastech spojených s koronavirem. Z výsledků, které jsou zobrazeny v grafu 2, je zřejmé, že zdaleka nejlépe se občané orientují ve způsobech, jak se lze před nákazou chránit. Téměř čtyři pětiny (79 %) českých občanů uvádějí, že se v těchto způsobech dobře orientují, přibližně sedmina (14 %) uvedla, že se orientuje tak napůl a jen minimum občanů (6 %) uvedlo, že se orientuje špatně. Nadpoloviční většina (57 %) občanů se také dobře orientuje v informacích o aktuálním

výskytu a šíření koronaviru v ČR, tři desetiny (30 %) tak napůl a více než desetina (12 %) špatně. Více než dvě pětiny (42 %) obyvatel se orientují dobře v omezeních, která zavádí vláda v souvislosti s šířením koronaviru v ČR, necelá třetina (32 %) se orientuje tak napůl a čtvrtina (25 %) špatně. Nejhůře se občané orientují v ekonomické podpoře ze strany vlády ČR, když dobrou orientaci uvedly méně než tři desetiny (26 %), přibližně třetina (34 %) tak napůl a špatně 34 %. U této otázky byl mírně vyšší podíl (6 %) odpovědi „nevím“ než u třech předchozích otázek. Otázky jsou v čase poměrně stabilní, od minulého dotazování otázky v prosinci 2020 jsme však zaznamenali propad u dobré orientace občanů u omezení, která zavádí vláda, a to o sedm procentních, ze 49 % na současných 42 %.

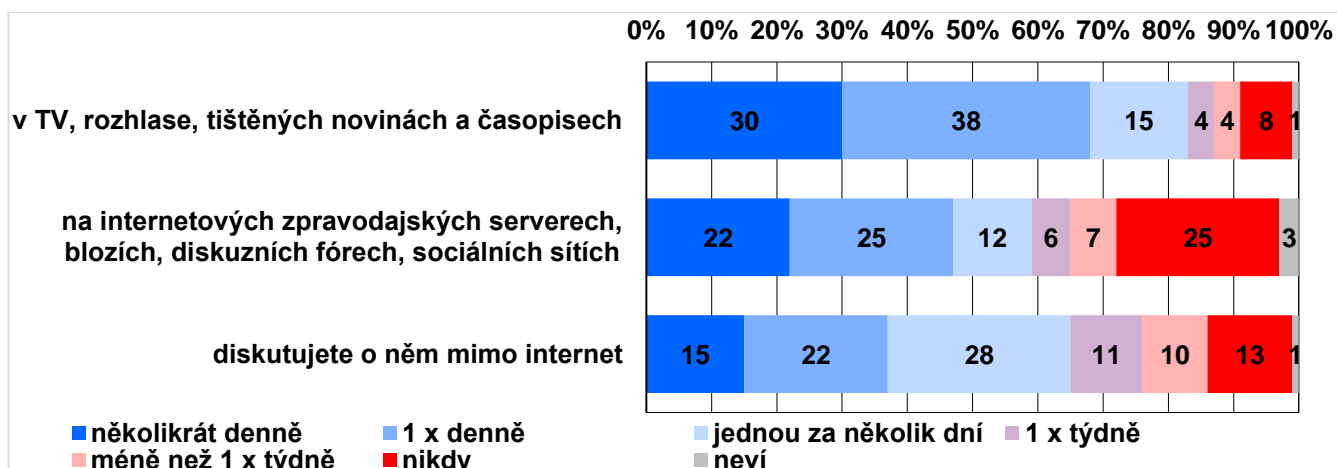
Graf 2: Orientuje se dobře, nebo špatně v informacích o koronaviru pokud jde o: (v %)²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál únor 2021, 2. – 16. 2. 2021, 1035 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

U orientace v informacích o aktuálním výskytu koronaviru, omezeních ze strany vlády ČR a ekonomické podpoře jsme zaznamenali, že nejlépe jim rozumí – uváděli častěji možnost „dobře“ a „velmi dobře“ – občané ve dvou nejstarších věkových kategoriích 55 až 64 let a starší 64 let. Deklarovaná orientace v tom, jak se lze před novým druhem koronaviru chránit, také do jisté míry roste se vzděláním, že se orientují „velmi dobře“ a „spíše dobře“ uvedlo 72 % lidí s nejvyšším dokončeným základním vzděláním, u vyučených a se střední školou bez maturity 74 %, u středoškolsky vzdělaných s maturitou 81 % a u lidí s vyšším odborným a vysokoškolským 88 %.

Graf 3: Sledování dění kolem koronaviru (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál únor 2021, 2. – 16. 2. 2021, 1035 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

² Znění otázky: „Orientujete se dobře, nebo špatně v informacích o koronaviru pokud jde o: a) aktuální výskyt a šíření tohoto koronaviru v ČR, b) omezení, která zavádí vláda ČR v souvislosti s šířením tohoto koronaviru v ČR, c) ekonomickou podporu, kterou poskytuje vláda ČR v souvislosti s šířením tohoto koronaviru v ČR, d) způsoby, jak se lze před nákazou chránit?“ Možnosti odpovědí: Velmi dobře, spíše dobře, tak napůl, spíše špatně, velmi špatně.

Téměř sedm desetin (68 %) českých občanů sledovalo v únoru dění kolem koronaviru v televizním či rozhlasovém vysílání, v tištěných novinách nebo časopisech alespoň jednou denně, z toho 30 % několikrát denně a 38 % jedenkrát denně, 15 % pak toto dění v uvedených sdělovacích prostředcích sledovalo jednou za několik dní, 4 % jedenkrát týdně, 4 % méně než jednou za týden a méně než desetina (8 %) českých občanů nesledovala dění kolem koronaviru v televizi, rozhlase či tištěných novinách a časopisech vůbec. Sledování dění kolem koronaviru na internetových zpravodajských serverech, blozích, diskuzních fórech či sociálních sítích se několikrát denně věnovala více než pětina (22 %) obyvatel, zhruba čtvrtina (25 %) se mu věnovala jednou denně, 12 % jednou za několik dní, 6 % občanů 1x týdně, 7 % méně než 1x týdně a čtvrtina (25 %) nesledovala na internetu dění kolem koronaviru vůbec. Dění kolem koronaviru, pak bylo pro české občany také častým námětem diskuzí mimo internet, když o něm diskutovala více než desetina (15 %) několikrát denně a více než pětina (22 %) uvedla, že takto diskutovala jednou denně. Méně než tři desetiny (28 %) oslovených pak uvedly, že diskutovaly o dění kolem koronaviru mimo internet jednou za několik dní, více než desetina (11 %) asi jedenkrát týdně, 10 % pak méně než jednou týdně a 13 % uvedlo, že vůbec o dění kolem koronaviru nediskutovalo.

Sledování dění kolem koronaviru prostřednictvím rádia, televize či tištěných novin nebo časopisů bylo v únoru nejvíce frekventované u lidí starších 64 let, když se mu alespoň jednou denně věnovalo více než devět desetin (91 %) z nich. S klesajícím věkem klesá také frekvence sledování těchto tradičních médií, a u nejmladší věkové kategorie 18 až 24 let denní sledování překračuje dvě pětiny (44 %). Věk hraje roli i u sledování dění kolem koronaviru na internetových zpravodajských serverech, blozích, diskuzních fórech či na sociálních sítích, denní sledování je však rovnoměrněji rozprostřeno napříč věkovými skupinami, s věkem neklesá, a pohybuje se přibližně kolem tří pětiny populace, zlom nastává až u druhé nejstarší věkové skupiny starších 55 let, kde denní sledování internetových kanálů uvádělo 43 %, tato „digitální propast“ je následně ještě výraznější u nejstarší věkové skupiny nad 64 let, kde denní sledování uvedlo 24 %.

Tabulka 2 ukazuje srovnání otázky na sledování dění kolem koronaviru od května 2020. Relativně nejnižší frekvence denního sledování (tradiční média, nová média, a osobní diskuze) byla v červnu 2020. V aktuálním výzkumu pozorujeme nárůst u tradičních médií o 9 procentních bodů, u osobních diskuzí o 6 procentních bodů, nikoliv však u nových médií.

Tabulka 2: Sledování dění kolem koronaviru (v %) srovnání

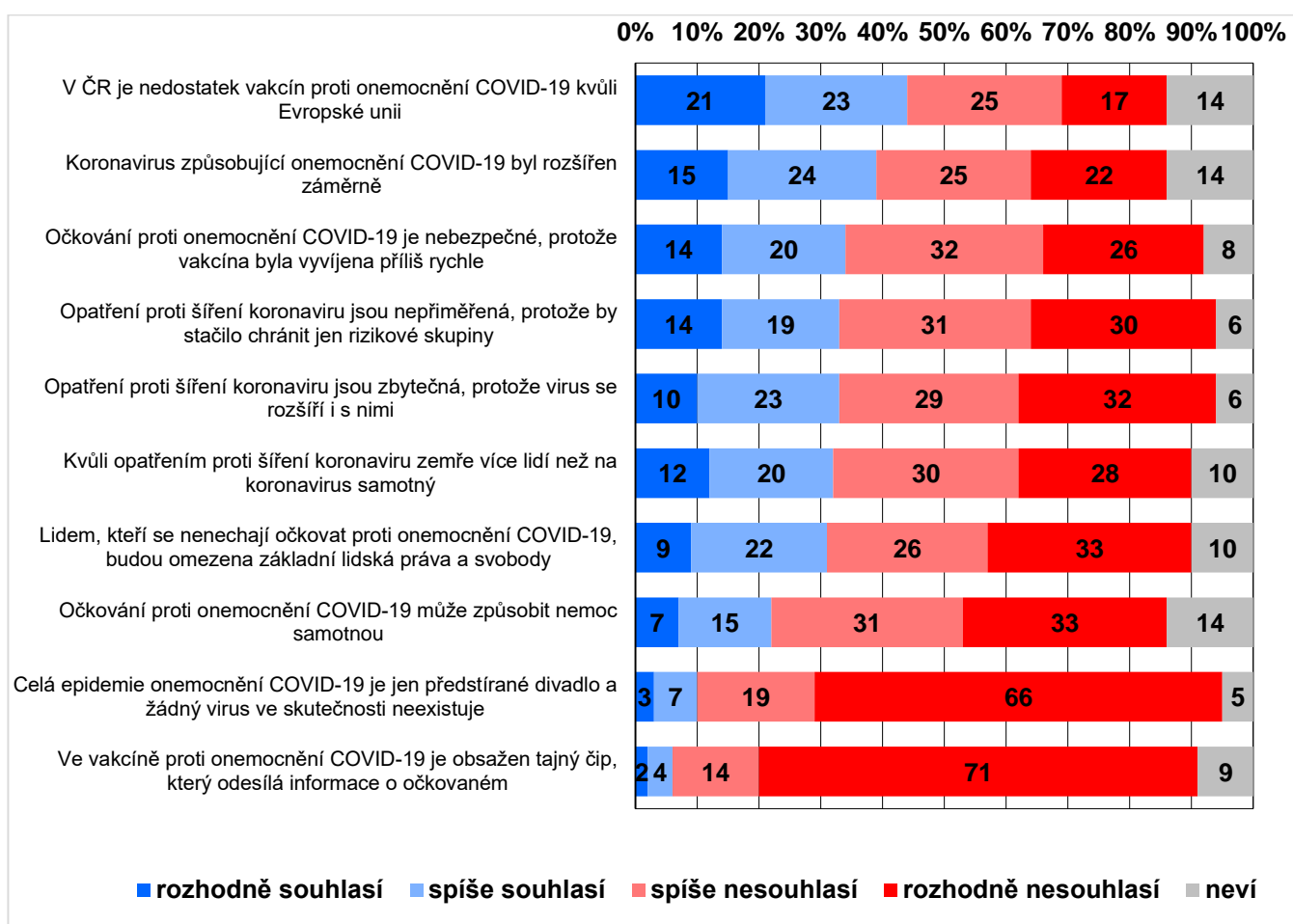
	květen 2020	červen 2020	listopad 2020	prosinec 2020	únor 2021
	denně/ostatní	denně/ostatní	denně/ostatní	denně/ostatní	denně/ostatní
V TV, rozhlase, tištěných novinách a časopisech	60/40	54/46	61/39	59/41	68/32
na internetových zpravodajských serverech, blozích,	45/55	40/60	49/51	47/53	47/53
Diskutuje o něm mimo internet	34/66	25/75	35/65	31/69	37/63

Pozn.: „denně“ znamená součet odpovědí „několikrát denně“ a „1x denně“, „ostatní“ je součtem odpovědí „jednou za několik dní“, „1x týdně“, „méně než 1x týdně“, „nikdy“ a „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál 2020 až 2021.

V poslední otázce jsme se zaměřili na skupinu výroků, které oscilují od kritického pohledu na různé aspekty současné pandemie až po zřejmé teorie spiknutí. Výsledky ukazuje graf 4. Nejvíce rozšířený z nich je, že v ČR je nedostatek vakcín proti onemocnění COVID-19 kvůli Evropské unii, když s ním souhlasí více než dvě pětiny (44 %) občanů. S konspiračně laděným výrokiem, že koronavirus byl rozšířen záměrně, souhlasí téměř dvě pětiny (39 %) dospělé české populace, přibližně třetina (34 %) souhlasí s tvrzením, že očkování proti onemocnění COVID-19 je nebezpečné, protože vakcína byla vyvíjena příliš rychle. Nejméně by pak česká veřejnost souhlasila s absurdně znějící, přesto však skutečně vytvořenou a zdokumentovanou konspirační teorií, a to že ve vakcíně proti onemocnění COVID-19 je obsažen tajný čip, který odesílá informace o očkovaném, s čím by souhlasilo minimum (6 %) české veřejnosti. U třech výroků – v ČR je nedostatek vakcín kvůli EU, koronavirus byl rozšířen záměrně a očkování může způsobit nemoc samotnou – jsou také poměrně vysoké podíly odpovědí „nevím“, kdy se k těmto výročkům nedokázala vyjádřit přibližně sedmina (14 %) dotázaných.

Graf 4: Míra souhlasu s vybranými narativy o pandemii koronaviru (v %)³

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál únor 2021, 2. – 16. 2. 2021, 1035 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

³ Znění otázky: „Existují různé názory na současnou pandemii nemoci COVID-19 způsobené koronavirem. Do jaké míry souhlasíte, nebo nesouhlasíte s následujícími výroky? a) Očkování proti onemocnění COVID-19 je nebezpečné, protože vakcína byla vyvíjena příliš rychle. b) Ve vakcíně proti onemocnění COVID-19 je obsažen tajný čip, který odesílá informace o očkovaném. c) Očkování proti onemocnění COVID-19 může způsobit nemoc samotnou. d) V ČR je nedostatek vakcín proti onemocnění COVID-19 kvůli Evropské unii. e) Lidem, kteří se nenechají očkovat proti onemocnění COVID-19, budou omezena základní lidská práva a svobody (např. možnost cestovat do zahraničí nebo účastnit se hromadných akcí). f) Koronavirus způsobující onemocnění COVID-19 byl rozšířen záměrně. g) Celá epidemie onemocnění COVID-19 je jen předstírané divadlo a žádný virus ve skutečnosti neexistuje. h) Opatření proti šíření koronaviru jsou nepřiměřená, protože by stačilo chránit jen rizikové skupiny. i) Opatření proti šíření koronaviru jsou zbytečná, protože virus se rozšíří i s nimi. j) Kvůli opatřením proti šíření koronaviru zemře více lidí než na koronavirus samotný.“ Možnosti odpovědí: Rozhodně souhlasím, spíše souhlasím, spíše nesouhlasím, rozhodně nesouhlasím.

Pokud se podíváme na sociodemografické charakteristiky v souvislosti s těmito narativy, jasně se ukazuje souvislost se vzděláním. Jediný výrok, kde je kladná korelace se vzděláním, tedy že s ním více souhlasí vzdělanější je, že lidem, kteří se nenechají očkovat, budou omezena základní lidská práva. U výroku, že opatření proti šíření koronaviru jsou nepřiměřená, protože by stačilo chránit jen rizikové skupiny, se vliv vzdělání neukazuje. U všech ostatních výroků je korelace se vzděláním záporná a souhlasí s nimi častěji lidé s nižším vzděláním, s nejvyšším dokončeným primárním nebo sekundárním bez maturity a naopak lidé z maturitní větve sekundárního vzdělání nebo s terciárním častěji s těmito výroky nesouhlasí.

Kromě vzdělání má podstatný vliv také sledování tradičních médií, kdy ti, kteří uvádějí, že je sledují denně, relativně méně souhlasí s výroky, že COVID-19 byl rozšířen záměrně, že očkování je nebezpečné, protože vakcína byla vyvíjena příliš rychle, že opatření proti šíření koronaviru jsou nepřiměřená, protože by stačilo jen chránit rizikové skupiny, že opatření proti koronaviru jsou zbytečná, protože virus se rozšíří i s nimi, že kvůli opatřením zemře více lidí než na koronavirus samotný, že očkování může způsobit nemoc samotnou a také výrok předpokládající globální spiknutí velkého rozsahu, a to že COVID-19 je jen předstírané divadlo a žádný virus ve skutečnosti neexistuje. Pro další kontext je vhodné uvést, že tento vliv je v případě denního sledování nových médií buď slabší a v případě některých výroků dokonce žádný. Uvedená zjištění je možné interpretovat, tak že denní sledování tradičních médií je na rozdíl od nových internetových mediálních kanálů indikátorem mediální gramotnosti.

Kromě vzdělání a sledování tradičních médií také pozorujeme vliv socioekonomického statusu. Pro měření socioekonomického statusu jsme využili mezinárodní nástroj ISEI-08, který převádí konkrétní vykonávané povolání na spojitý index, kde vyšší číslo znamená vyšší socioekonomický status (např. ředitel/ka velké instituce má hodnotu 70, mzdový/á účetní 47, prodavač/ka v obchodě 31, uklízeč/ka 16), konstrukce tohoto indexu zohledňuje vzdělání nutné pro výkon profese a také příjem, který daná profese poskytuje. Určité omezení tohoto indexu je v tom, že lze spočítat jen na ekonomicky aktivní populaci s popsanou profesí (n=586), nicméně je vhodným doplňujícím znakem a ukazuje se, že struktura těchto narativů není v populaci rovnoměrně distribuována, když čeští občané s vyšším socioekonomickým statusem méně souhlasí s konspiračními výroky. Lepší představu jak jsou tyto tři znaky ve společnosti rozděleny, poskytuje tabulka 3, sledování médií a nejvyšší dosažené vzdělání je zde zobrazeno sloupcovými procenty podle toho, jaký podíl respondentů s daným výrokem na řádku souhlasí nebo nikoliv. Socioekonomický status je pak vyjádřen průměrnou hodnotou indexu za ty, co souhlasí nebo nikoliv. Největší rozdíl socioekonomického statusu mezi těmi co souhlasí a co nikoliv je u výroků, že: „Koronavirus způsobující onemocnění COVID-19 byl rozšířen záměrně“ a „Celá epidemie onemocnění COVID-19 je jen předstírané divadlo a žádný virus ve skutečnosti neexistuje“, kdy ti, kteří s výroky nesouhlasí, mají průměrnou hodnotu indexu ISEI-08 vyšší o 12 bodů. Nejmenší rozdíl je pak u výroku „Lidem, kteří se nenechají očkovat proti onemocnění COVID-19, budou omezena základní lidská práva a svobody (např. možnost cestovat do zahraničí nebo účastnit se hromadných akcí)“, dvoubodový rozdíl je zde dokonce v opačném směru, kdy se omezení práv obávají, občané s mírně vyšším socioekonomickým statusem.

Další způsob, jak takové množství výroků interpretovat, je explorační faktorová analýza. Ta na základě vzájemných korelací mezi jednotlivými výroky umí vybrat ty, které k sobě patří a tvoří spolu tzv. „faktor“ a zároveň dokáže vyčíslit, kolik se touto redukcí dat ztratí v procentech informace. Analýza na těchto položkách ukazuje dvoufaktorové řešení, kdy jeden faktor spolu tvoří výroky, že lidem, kteří se nenechají očkovat, budou omezena základní lidská práva a svobody a že v ČR je nedostatek vakcín kvůli Evropské unii. Druhý faktor pak tvoří ostatní zbývající položky.

Tabulka 3: Názory na pandemii COVID-19 tříděné sledováním tradičních médií (televize, rozhlas, tištěné noviny a časopisy), vzděláním a socioekonomickým statusem ISEI-08

		Sleduje dění v tradičních médiích		Nejvyšší dosažené vzdělání				Index ISEI-08
		denně	ostatní	ZŠ	Vyučení	SŠ	VOŠ/VŠ	
V ČR je nedostatek vakcín proti onemocnění COVID-19 kvůli Evropské unii	souhlasí	47	37	51	51	43	33	43
	nesouhlasí	43	38	41	33	43	52	50
Koronavirus způsobující onemocnění COVID-19 byl rozšířen záměrně	souhlasí	36	46	55	43	40	23	40
	nesouhlasí	52	36	36	40	46	62	52
Očkování proti onemocnění COVID-19 je nebezpečné, protože vakcína byla vyvíjena příliš rychle	souhlasí	29	44	41	41	34	20	40
	nesouhlasí	63	47	61	64	49	59	50
Opatření proti šíření koronaviru jsou nepřiměřená, protože by stačilo chránit jen rizikové skupiny	souhlasí	29	44	37	29	37	31	43
	nesouhlasí	67	47	61	64	56	64	47
Opatření proti šíření koronaviru jsou zbytečná, protože virus se rozšíří i s nimi	souhlasí	28	44	43	36	34	23	42
	nesouhlasí	66	49	49	57	62	71	48
Kvůli opatřením proti šíření koronaviru zemře více lidí než na koronavirus samotný	souhlasí	30	38	40	36	31	26	41
	nesouhlasí	62	48	48	52	61	65	48
Lidem, kteří se nenechají očkovat proti onemocnění COVID-19, budou omezena základní lidská práva a svobody	souhlasí	31	32	27	26	33	38	47
	nesouhlasí	60	56	55	61	58	57	45
Očkování proti onemocnění COVID-19 může způsobit nemoc samotnou	souhlasí	18	30	35	25	20	14	39
	nesouhlasí	69	53	50	57	67	75	49
Celá epidemie onemocnění COVID-19 je jen předstírané divadlo a žádný virus ve skutečnosti neexistuje	souhlasí	8	14	22	11	9	3	35
	nesouhlasí	89	78	74	82	87	94	47
Ve vakcíně proti onemocnění COVID-19 je obsažen tajný čip, který odesílá informace o očkovaném	souhlasí	6	5	11	9	3	2	37
	nesouhlasí	87	81	73	79	89	94	47

Pozn.: tabulka zobrazuje sloupcová procenta pro třídění druhého stupně otázky „Jak často sleduje dění kolem koronaviru“ možnost „v televizi, rozhlasu, tištěných novinách a časopisech“, kde „denně“ znamená součet odpovědí „několikrát denně“ a „1x denně“, „ostatní“ je součet odpovědí „jednou za několik dní“, „1x týdně“, „méně než 1x týdně“, „nikdy“ a „neví“. Dále tabulka ukazuje sloupcová procenta pro třídění druhého stupně otázky na stupeň nejvyššího dosaženého vzdělání. V posledním sloupci je hodnota průměrného indexu ISEI-08 (mezinárodní index socio-ekonomického statusu vycházející z vykonávaného povolání) pro jednotlivé kategorie, tento průměr je počítán jen na ekonomicky aktivních (N=586), ostatní sloupce jsou počítány na celém souboru (n=1035). Dopočet do 100 procent tvoří odpovědi „nevím“

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál únor 2021, 2. – 16. 2. 2021, 1035 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost – speciál – únor 2021</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>MEDIAN, s.r.o.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>2 – 16. 2. 2021</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání, ekonomické postavení, frekvence užívání internetu</i>
<i>Vážení dat:</i>	<i>pohlaví, věk, vzdělání, kraj velikost místa bydliště, ekonomické postavení a užívání internetu, věk x vzdělání, pohlaví x kraj, věk x kraj, vzdělání x kraj, velikost místa bydliště x kraj</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr a vážení dat:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 18 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1035</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Kombinace dotazování CAWI a CATI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>KK15, KK18, KK19, KK31</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>oz210325</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>25. března 2021</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Martin Spurný</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (zde je to obyvatelstvo České republiky starší 18 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce a u tohoto speciálního výzkumu také na ekonomické postavení a frekvenci užívání internetu. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velikých obcí atd.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 18 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíří námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý. |